

Handläggare: Kristofer Jervinge

Centrala studiestödsnämnden
registrator@csn.se

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om beviljning av omställningsstudiestöd, ADM/2022:292 – Yttrande från Offentliganställdas Förhandlingsråd

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) har tagit del av Centrala studiestödsnämndens (CSN) Förslag till föreskrifter och allmänna råd om beviljning av omställningsstudiestöd, ADM/2022:292, och vill härmed för sina medlemsförbunds räkning lämna följande synpunkter. Observera att OFR väljer att enbart svara på konsekvensutredningen samt föreskriften och allmänna råd rörande omställningsstudiestöd.

Sammanfattning

I regeringens proposition 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden presenteras en reformerad arbetsrätt, ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd samt ett nytt studiestöd - omställningsstudiestöd. Det nya omställningsstudiestödet ska komplettera det reguljära studiestödet och finansiera studier som stärker vuxnas framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Utformningen av det nya stödet har gjorts i enlighet med den principöverenskommelse som parterna i privat sektor har träffat och som stora delar av arbetsmarknaden har avtalat utifrån.

Remissen från CSN består av ändring av tre föreskrifter och allmänna råd rörande beviljning av studiemedel, studiestartsstöd och omställningsstudiestöd åtföljda av en konsekvensutredning.

OFR:s ingång i frågan

OFR har löpande under reformens genomförande avgivit ett antal remissvar som vi hänvisar till rörande vår principiella hållning till omställningsstudiestödets utformning. I detta remissvar kommenterar vi enbart CSN:s tolkning av implementeringen av principöverenskommelsen samt regeringens avsikt formulerad i proposition och lag.

Generellt anser OFR att CSN har tolkat sitt uppdrag väl och att såväl konsekvensutredning som föreskrift och allmänna råd rörande omställningsstudiestöd ligger väl i linje med parternas överenskommelse samt lagstiftarens intention. Här

nedan lyfter vi det som vi upplever inte är i linje med intentionen och/eller är otydligt formulerat.

2 kap. Anvisade medel 2 § (Konsekvensutredningen s 11 - 12)

I principöverenskommelsen gjordes en konstruktion där medlen för omställningsstudiestöd skulle delas upp i två potter för privat respektive offentlig sektor. Potternas storlek skulle då baseras på antal förvärvsarbete i sektorn. Vi menar att CSN:s vägval att anta SCB:s definitioner för att göra denna uppdelning är rimlig, det vill säga att med förvärvsarbete i offentlig sektor *"avses arbete i offentlig förvaltning, statliga affärsverk samt företag och organisationer som till mer än hälften ägs av staten eller av en eller flera kommuner"*.

OFR vill dock betona att begreppet "ägs av" borde kompletteras med "eller har som huvudman" för att bättre definiera offentlig sektor. Det finns flera verksamheter som har stat, kommun eller region som huvudman men som inte "ägs" av desamma, som tex kommunal- och regionförbund - inte att förväxla med kommunförbund. Det bör tydliggöras hur dessa offentligrättsliga juridiska personer bör bedömas i detta avseende.

Vi vill även påpeka att det är viktigt att tillse att de som fångas in av SCB:s definition också är desamma som omfattas av omställningsorganisationerna – Omställningsfonden och Trygghetsstiftelsen – i offentlig sektor.

3 kap. Villkor om förvärvsarbete (Konsekvensutredningen s 13 - 14)

I 3 kap. 1 § hänvisas till 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. OFR anser att det blir missvisande att bara hänvisa till första stycket i lagens § 6, där enbart förvärvsarbete i Sverige nämns som villkor för att uppfylla etablerings- och aktualitetsvillkoret. I lagens § 6 sista stycke står även: *"Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige."*

Det är rimligt att den formuleringen finns med såväl i Konsekvensutredningens s 14 samt i föreskriftens 3 kap 1 §. Den vidare definitionen nämns senare i konsekvensutredningen (kap 2.3.2 s 15) under vad som ska anses jämföras med förvärvsarbete men bör rimligtvis även tydliggöras under kapitel 2.3.1 "Beräkning av tiden med förvärvsarbete".

5 kap. Studietid och studietakt 7 - 13 § (Konsekvensutredningen s 33)

OFR har svårt att bedöma om föreskrifterna rörande beräkning av studietid och studietakt vid högskolestudier är korrekta men noterar att det i konsekvensutredningen på s 33 är formulerat på ett sådant sätt att det är svårförståeligt - rörande såväl huvudregeln som den alternativa beräkningsmodellen.

För att tydliggöra vilka möjligheter till omställningsstudiestöd som förvärvsarbete med olika förvärvsintensitet samt olika planerad studieintensitet har borde tydligare exempel finnas för hur det ska beräknas. Det kanske inte är i föreskrift och allmänna råd sådana exempel bör finnas men när även konsekvensutredningen framstår som icke-transparent bör förtydligande göras i någon form.

7 kap. Prövning av studieresultat 1 §

En viktig intention i principöverenskommelsen samt i Ds 2021:18 är att omställningsstudiestödet även ska vara tillgängligt för dem som vill validera sin utbildning. I departementsskrivelsen rörande omställningsstudiestöd är detta tydligt formulerat som: *"Validering som ges inom ramen för en utbildning eller kurs föreslås berättiga till omställningsstudiestöd"* (Ds 2021:18, kap 9.8 s 307). Där står även: *"Detta innebär bl.a. att stödet precis som ordinarie studiestöd ska kunna lämnas för validering inom ramen för en utbildning och som orienteringskurs inom komvux."* (Ds 2021:18, kap 5.1 s 131). Liknande formuleringar finns även i kap 5.3 samt 5.5 i Ds 2021:18.

OFR veterligen finns det idag ingen utbildning där validering ingår som ett poänggivande moment. Därmed ger inte formuleringen i CNS: föreskrift om beviljning av omställningsstudiestöd (7 kap 1 §) som hänvisar till lagens § 19 *"Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som bedriver sina studier i normal takt."* utrymme för validering som resultat för att erhålla omställningsstudiestöd eftersom "normal takt" vanligtvis mäts i uppnådda högskolepoäng eller motsvarande.

Vi menar att detta är en allvarlig brist inte i första hand i CSN:s föreskrift, utan i hela konstruktionen och i utbildningssystemet, men menar att formuleringen i föreskriften bör vara bredare rörande även "valideringsresultat" parallellt med befintliga formuleringar rörande "studieresultat".

OFR vill i detta sammanhang understryka att ett helt kapitel i Ds 2021:18 (kap 9 sid 275 - 312) tar upp hur efterfrågan på utbildning och validering påverkas av denna reform inom olika utbildningsformer. Ökad validering är därmed en viktig intention i hela principöverenskommelsen. Denna intention förstärks av regeringens nyligen lagda proposition "Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande" (Prop 2021/22:123). Validering nämns över huvud taget inte i CSN:s konsekvensutredning, vilket synliggör att perspektivet bör vidgas rörande validering.

10 kap. Yttrande från omställningsorganisationer 1 § (Konsekvensutredningen s 36 - 37)

En avgörande del i att kompetent kunna göra en bedömning av vad som stärker individens framtida ställning på arbetsmarknaden är det yttrande som omställningsorganisationerna har möjlighet att lämna till CSN rörande hur en viss utbildning för en viss individ kan uppnå det syftet.

OFR vill här betona att CSN systematiskt utelämnar ordet **framtida** i villkoret, som man formulerat det i föreskriften samt konsekvensutredningen i nuläget. Det bör rimligtvis formuleras enligt följande "stärker individens framtida ställning på arbetsmarknaden...". Vi utgår ifrån att det är en ren lapsus men det bör åtgärdas, eftersom betydelseskilnaden inte är oväsentlig.

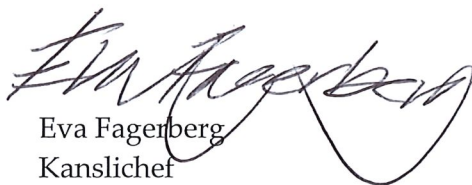
10 kap. 1 § har följande lydelse enligt förslaget:

"Bestämmelser om yttrande från omställningsorganisation finns i 32 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd och i 37 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd."

Denna formulering bör förstärkas med den mycket tydliga intention såväl parterna som lagstiftaren har haft att omställningsorganisationernas yttrande är av **särskild** vikt. Det är en avgörande vägledning för CSN:s tjänstemän.

10 kap. 1 § bör därmed kompletteras utifrån lagens 33 §, som inte nämns nu, och ett nytt stycke bör infogas med lydelsen: "Vid prövning av en ansökan om omställningsstudiestöd ska Centrala studiestödsnämnden lägga särskild vikt vid yttrande från omställningsorganisationer."

OFR tillstyrker förslaget till föreskrifter med ovanstående kommentarer och ändringsförslag.

Eva Fagerberg
Kanslichef

Kristofer Jerving
Utredare

Medlemmar i Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR)

Läraryrket, Vision, Vårdförbundet, Fackförbundet ST, Läramas Riksförbund, Akademikerförbundet SSR, Sveriges läkarförbund, Ledarna, Polisförbundet, Officersförbundet, Försvarsförbundet, TULL-KUST, Reservofficerarna och Fackförbundet Scen & Film.

Offentliganställdas Förhandlingsråd (OFR) är en uppdragsstyrd förhandlingsorganisation som samlar fjorton fackförbund inom offentlig sektor. Inom OFR samverkar och samarbetar förbunden i gemensamma frågor med ömsesidig respekt samtidigt som de behåller en stark självständighet. Tillsammans skapar vi goda villkor och trygghet som utvecklar offentlig sektor. Våra samverkansområden är pension, försäkring, omställning, arbetsmiljö, lönestatistik och offentlig sektors utveckling. OFRs medlemsförbund representerar tillsammans nära 566 000 medlemmar anställda i kommun, region och stat.